

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI

KHOA VĂN HÓA HỌC

=====&=====

HOÀNG THỊ THÙY

**VĂN HÓA NHẬN THỨC VÀ ỨNG XỬ NƠI CÔNG
CỘNG CỦA GIỚI TRẺ HIỆN NAY VỀ TÌNH YÊU**

(KHẢO SÁT KHU VỰC THÀNH THỊ HÀ NỘI)

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP ĐẠI HỌC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC THS.LÊ THI CÚC

HÀ NỘI - 2013

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình thực hiện và hoàn thành đề tài “Văn hóa nhận thức và ứng xử nơi công cộng của giới trẻ hiện nay về tình yêu”, tôi nhận được sự giúp đỡ của nhiều tập thể và cá nhân.

Tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành tới các thầy cô giáo khoa Văn hóa học, các cô chú làm việc tại thư viện Quốc gia Việt Nam, thư viện trường Đại học Văn hóa Hà Nội đã đóng góp ý kiến và tạo điều kiện cho tôi được tiếp cận những tư liệu, tài liệu tham khảo liên quan đến đề tài.

Tôi xin cảm ơn Thạc sỹ Lê Thị Cúc - giảng viên đã trực tiếp hướng dẫn tôi làm đề tài một cách tận tụy và nhiệt tình.

Cảm ơn các bạn trẻ cùng các cá nhân khác đã hợp tác tham gia hoàn thành phiếu điều tra thông tin, trả lời phỏng vấn và có những đóng góp chân thành cho đề tài. Cuối cùng, tôi xin gửi lời cảm ơn tới gia đình và bạn bè đã động viên, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Do thời gian thực hiện đề tài có hạn và do một số nguyên nhân chủ quan, khách quan khác nên đề tài nghiên cứu “Văn hóa nhận thức và ứng xử nơi công cộng của giới trẻ hiện nay về tình yêu” không tránh khỏi những thiếu sót. Vì vậy, tôi rất mong nhận được sự đóng góp của người đọc để đề tài được hoàn thiện hơn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn!

Hà Nội ngày 26 tháng 5 năm 2013

Sinh viên thực hiện

Hoàng Thị Thùy

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	3
Chương 1. TỔNG QUAN CƠ SỞ LÝ THUYẾT VÀ MỘT SỐ VẤN ĐỀ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI	9
1.1 Các khái niệm và thuật ngữ cơ bản liên quan đến đề tài	9
1.1.1 Khái niệm “Văn hóa”	9
1.1.2 Văn hóa nhận thức về tình yêu.....	10
1.1.3 Văn hóa ứng xử nơi công cộng	12
1.1.4 Quan niệm “Giới trẻ”	14
1.1.5 Giới trẻ ở thành thị	14
1.2 Khái quát chung về một số địa điểm công cộng ở khu vực thành thị Hà Nội.....	16
1.2.1 Công viên	16
1.2.2 Sân vận động	18
1.2.3 Rạp chiếu phim	18
1.2.4 Đường phố.....	19
1.2.5 Các trạm xe buýt	20
1.2.6 Nhà ga, bến xe.....	21
Tiểu kết chương 1.....	21
Chương 2. QUAN NIỆM VÀ ỨNG XỬ NƠI CÔNG CỘNG CỦA GIỚI TRẺ HIỆN NAY VỀ TÌNH YÊU	22
2.1 Quan niệm của giới trẻ hiện nay về tình yêu	22
2.1.1 Quan niệm tình yêu và quan niệm của giới trẻ hiện nay về tình yêu	22
2.1.2 So sánh quan niệm về tình yêu của giới trẻ hiện nay với các thế hệ trước.	29
2.2 Thực trạng ứng xử ở nơi công cộng của giới trẻ hiện nay về tình yêu....	34
2.2.1 Biểu hiện công khai hóa tình yêu của giới trẻ hiện nay	34

2.2.2 So sánh cách bộc lộ tình yêu của giới trẻ hiện nay với các thế hệ trước	40
2.3 Những nguyên nhân tác động đến sự thay đổi quan niệm và cách bộc lộ tình yêu của giới trẻ hiện nay	42
2.3.1 Sự phát triển sớm về tâm, sinh lý của thanh thiếu niên hiện nay	42
2.3.2 Ảnh hưởng của các luồng văn hóa bên ngoài tới giới trẻ Việt Nam qua phim ảnh, sách báo	44
2.3.3 Ảnh hưởng của các phương tiện quảng bá truyền thông tại Việt Nam	46
2.3.4 Ảnh hưởng từ môi trường giáo dục tại gia đình	48
Tiểu kết chương 2	51
Chương 3. MỘT SỐ NHẬN XÉT VÀ ĐỀ XUẤT KIẾN NGHỊ.....	54
3.1 Sự thay đổi trong quan niệm của giới trẻ hiện nay về các giá trị văn hóa truyền thống	54
3.2 Những ảnh hưởng tiêu cực của sự thay đổi quan niệm và cách công khai hóa tình yêu của giới trẻ hiện nay	55
3.2.1 Ảnh hưởng cho cộng đồng	55
3.2.2 Ảnh hưởng cho chính giới trẻ	57
3.3 Một số đề xuất và kiến nghị.....	58
3.3.1 Tăng cường giáo dục nhận thức về tình yêu và giới tính cho giới trẻ qua các môn học ở nhà trường.....	58
3.3.2 Nâng cao ý thức tự giác tìm hiểu kiến thức về tình yêu của giới trẻ	60
3.3.3 Nâng cao trách nhiệm của cha mẹ trong việc giáo dục giới trẻ ở môi trường gia đình	60
3.3.4 Một số quy tắc ứng xử ở nơi công cộng và biện pháp xử lý vi phạm.....	62
Tiểu kết chương 3	64
KẾT LUẬN	65
TÀI LIỆU THAM KHẢO	67
PHỤ LỤC	69

MỞ ĐẦU

1 LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

“Cũng như bất kỳ lĩnh vực văn hóa nào, văn hóa ứng xử hình thành và phát triển cùng với sự hình thành và phát triển nền văn hóa của mỗi quốc gia, dân tộc”^[18; 31]. Thông qua nhận thức và ứng xử của mỗi cá nhân, chúng ta phần nào đánh giá được nhân cách con người đó, thậm chí đánh giá được một hiện tượng văn hóa cộng đồng.

Trong quá trình toàn cầu hóa hiện nay, các quốc gia trên thế giới có cơ hội phát triển trên nhiều lĩnh vực nhưng cũng phải đối mặt với không ít thách thức. “Việc giao lưu, tiếp biến văn hóa ở giai đoạn hiện nay vừa có tính cấp thiết, lại nhanh chóng và đa dạng. Kết quả của công cuộc giao lưu này đã khiến cho chúng ta thu được những kết quả khả quan trên nhiều lĩnh vực từ kinh tế đến xã hội, từ khoa học công nghệ đến văn hóa thông tin. Tuy nhiên, công cuộc giao lưu ấy cũng đặt văn hóa Việt Nam trước những thách thức mới, đòi hỏi việc gìn giữ bản sắc văn hóa dân tộc càng phải tiến hành khẩn trương, khoa học và kiên quyết hơn”^[26; 63].

Hiện nay, có rất nhiều hiện tượng văn hóa thể hiện sự nhận thức và ứng xử không phù hợp với chuẩn mực đạo đức truyền thống và gây nên sự phản ứng mạnh mẽ trong dư luận xã hội. Sự thay đổi quan niệm về tình yêu và cách bộc lộ tình cảm thái quá nơi công cộng của giới trẻ hiện nay là một trong những vấn đề đáng quan tâm.

Tình yêu lứa đôi là tình cảm cao đẹp và đáng trân trọng gắn liền với cuộc đời mỗi người. Đó không chỉ là nguồn cảm hứng sáng tác của thi ca, nghệ thuật mà còn là đề tài nghiên cứu ngành như xã hội học, tâm lý học và cả văn hóa học. Trong xã hội hiện đại, đặc biệt ở môi trường sống đô thị, nhiều đôi nam nữ khi yêu nhau đã thể hiện tình cảm của mình một cách thái quá. Việc công khai hóa tình yêu ở nơi công cộng đang trở thành “mốt”, trở

thành trào lưu phổ biến trong giới trẻ. Hiện tượng văn hóa đó đặt ra nhiều câu hỏi cho các nhà nghiên cứu về thực trạng, nguyên nhân và giải pháp cho hiện tượng này.

Trong xu hướng đó, chúng tôi tiến hành nghiên cứu đề tài “Văn hóa nhận thức và ứng xử nơi công cộng của giới trẻ hiện nay về tình yêu” (khảo sát khu vực thành thị Hà Nội) để đóng góp thêm một cách nhìn nhận và đánh giá về một vấn đề đang được xã hội quan tâm.

2 TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU

Tình yêu đôi lứa là đề tài mang lại nhiều cảm xúc sáng tác trong các lĩnh vực khác nhau và được khai thác ở nhiều phương diện. Từ xa xưa, tình yêu lứa đôi đã đi vào văn học qua những bài ca dao, dân ca, những bài thơ tình, những truyện ngắn hay các vở kịch, tiểu thuyết tình cảm. Không chỉ vậy, tình yêu lứa đôi còn được phản ánh qua các loại hình nghệ thuật như điện ảnh, âm nhạc, hội họa, kiến trúc, điêu khắc...với những cung bậc cảm xúc và những thông điệp truyền tải khác nhau.

Tình yêu trai gái với lối sống buông thả, thực trạng sống thử và cách nhìn nhận của giới trẻ mà đặc biệt là học sinh, sinh viên về tình yêu thời hiện đại cũng được phản ánh đa chiều trên các phương tiện truyền thông, đặc biệt là internet hay ở lĩnh vực tâm lý, các dịch vụ tư vấn tình cảm của các chuyên gia tâm lý cũng bàn luận rất nhiều về chủ đề tình yêu của giới trẻ hiện nay.

Bàn đến văn hóa nhận thức và ứng xử về tình yêu xưa và nay, có một số công trình nghiên cứu đã đề cập ít nhiều tới vấn đề này:

Cuốn sách “Văn hóa ứng xử Việt Nam hiện nay” của PGS.TS Nguyễn Thanh Tuấn bàn về khái niệm, các cấp độ biểu hiện và vai trò của văn hóa ứng xử đối với sự phát triển văn hóa và con người. Không chỉ vậy, tác giả còn phân tích những hiện tượng văn hóa và cách ứng xử của con người trong xã

hội hiện đại trên cơ sở đối chiếu với những chuẩn mực, đạo đức truyền thống của dân tộc Việt Nam.

Cuốn sách “Nguồn văn hóa Việt Nam truyền thống” của GS.TS Lê Văn Quán hệ thống về cơ sở nền tảng văn hóa Việt Nam truyền thống và bàn về cách ứng xử trong tình yêu lứa đôi thời hiện đại.

Cuốn sách “Hạnh phúc hôn nhân thời mở cửa” của GS.TS Đoàn Xuân Mượu viết về tình yêu và hôn nhân của giới trẻ thời hiện đại. Tác giả có phân tích những thực trạng, dẫn chứng bằng những câu chuyện tình yêu đại đọt của tuổi trẻ và vai trò của hạnh phúc gia đình.

Cuốn sách “Nghiên cứu văn hóa truyền thống phương Đông khảo luận về tình yêu và hôn nhân” của tác giả Phạm Khanh đã nêu lên mối quan hệ khăng khít, biện chứng giữa con người với cuộc sống hôn nhân. Tình yêu và hôn nhân chân chính là cái đích mà con người phấn đấu vươn tới để xây dựng cuộc sống gia đình hạnh phúc và bền vững.

Những công trình trên là nguồn tài liệu tham khảo quý báu cho chúng tôi trong quá trình thực hiện đề tài.

3 MỤC ĐÍCH VÀ NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU

3.1 Mục đích

Thông qua việc tìm hiểu tình yêu của giới trẻ hiện nay, chúng tôi muốn đánh giá và đưa ra giải pháp cho một hiện tượng văn hóa đang được xã hội quan tâm là cách bộc lộ công khai hóa tình yêu của giới trẻ hiện nay ở nơi công cộng.

3.2 Nhiệm vụ

Tìm hiểu quan niệm về tình yêu của giới trẻ hiện nay, có so sánh đối chiếu với quan niệm của các thế hệ trước. Trên cơ sở đó, khảo sát cách bộc lộ tình yêu của giới trẻ ở một số địa điểm công cộng tại khu vực thành thị Hà

Nội. Từ đó, phân tích, lý giải và đưa ra những nhận xét và giải pháp cho vấn đề nghiên cứu.

4 ĐỐI TƯỢNG, PHẠM VI NGHIÊN CỨU

4.1 Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của đề tài là giới trẻ ở thành thị (những người trong độ tuổi từ 15 đến 24 tuổi). Trong đó, đối tượng chính là học sinh, sinh viên của các trường trung học cơ sở, trung học phổ thông và đại học trên địa bàn Hà Nội. Đó là những người đang ở độ tuổi trưởng thành về cơ thể sinh học, hình thành nhân cách và quan trọng là họ bước vào ngưỡng cửa tình yêu với nhiều cung bậc cảm xúc khác nhau.

4.2 Phạm vi nghiên cứu

Trong đề tài này, chúng tôi xác định phạm vi nghiên cứu và tiến hành khảo sát tại các địa điểm công cộng như công viên, sân vận động, rạp chiếu phim, trạm xe buýt, đường phố, bến xe, nhà ga...trong phạm vi địa bàn đô thị Hà Nội. Đó là những địa điểm tất cả mọi người đều có quyền tham gia vào các hoạt động vui chơi giải trí, các hoạt động văn hóa thể thao, các sự kiện...Do đó, văn hóa ứng xử nơi công cộng của giới trẻ hiện nay về tình yêu qua cách thể hiện tình cảm lộ liễu có sự ảnh hưởng không nhỏ tới cộng đồng và diện mạo văn hóa của Thủ đô.

5 CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

5.1 Cơ sở lý thuyết

Để thực hiện đề tài, chúng tôi đã áp dụng khung lý thuyết văn hóa học cho việc nghiên cứu. Trong đó, lý thuyết biến đổi văn hóa là lý thuyết được sử dụng chính.

Lý thuyết biến đổi văn hóa: sự thay đổi nhận thức và hành vi của con người trong xã hội có tác động của nhiều nhân tố chủ quan và khách quan, trong đó có bối cảnh lịch sử xã hội. Đối chiếu vào đề tài, chúng tôi nhận thấy,

sự thay đổi quan niệm về tình yêu và cách bộc lộ công khai hóa tình yêu ở nơi công cộng của giới trẻ hiện nay do nhiều tác nhân đưa lại. Trong đó, quá trình toàn cầu hóa dẫn tới sự giao lưu văn hóa phương Tây vào Việt Nam làm thay đổi không nhỏ đến suy nghĩ, lối sống và cách ứng xử của giới trẻ Việt Nam hiện nay.

5.2 Các phương pháp

Chúng tôi sử dụng phương pháp luận của chủ nghĩa duy vật biện chứng để xem xét, nhìn nhận vấn đề nghiên cứu trong mối quan hệ đa chiều.

Bên cạnh đó, chúng tôi kết hợp tổng hợp các phương pháp nghiên cứu khác nhau:

+ Phương pháp phân tích, so sánh, tổng hợp các nguồn tư liệu

+ Phương pháp điền dã khảo sát thực địa tại các địa điểm công cộng ở Hà Nội như công viên Thủ Lệ, công viên Thống Nhất, đường Thanh Niên, rạp chiếu phim Quốc Gia, rạp chiếu phim Ngọc Khánh, bến xe Giáp Bát, ga Hà Nội, điểm trung chuyển xe buýt Cầu Giấy - Đại học Giao thông...

+ Phương pháp điều tra bảng hỏi: phát 300 phiếu câu hỏi khảo sát về đề tài tại các địa điểm điền dã kể trên và tại các trường Trung học cơ sở Nguyễn Trường Tộ - quận Đống Đa, Trung học phổ thông Chu Văn An - quận Tây Hồ, trường đại học Văn hóa Hà Nội - quận Đống Đa, trường Đại học Giao thông vận tải - quận Cầu Giấy...

+ Phương pháp phỏng vấn sâu: chúng tôi đã tiến hành phỏng vấn cô Lê Thị Quyên tại công viên Thủ Lệ, phỏng vấn anh Lê Quang Nam tại công viên Thống Nhất, phỏng vấn bạn Trần Văn Hùng tại điểm trung chuyển xe buýt Cầu Giấy - Đại học Giao thông, phỏng vấn em Nguyễn Thị Lan Hương tại hè phố đường Thanh Niên gần Hồ Tây... về các vấn đề liên quan đến đề tài.

6 BỐ CỤC CỦA KHÓA LUẬN

Ngoài Mở đầu (6 trang), Kết luận (2 trang), Tài liệu tham khảo, Chú thích và Phụ lục (21 trang), nội dung chính của Luận văn được chia làm 03 chương:

***Chương 1.** Tổng quan cơ sở lý thuyết và một số vấn đề liên quan đến đề tài (12 trang)*

***Chương 2.** Quan niệm và ứng xử nơi công cộng của giới trẻ hiện nay về tình yêu (31 trang)*

***Chương 3.** Một số nhận xét và đề xuất kiến nghị (11 trang)*

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trần Thị Vân Anh, Nguyễn Hữu Minh(2007), *Bình đẳng giới ở Việt Nam*, Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội
2. Báo Thanh niên ra ngày 15/11/2011
3. Đoàn Văn Chúc (1997), *Xã hội học văn hóa*, Nxb. Văn hóa - thông tin, Hà Nội
4. Nguyễn Văn Dân (2006), *Văn hóa và phát triển trong bối cảnh toàn cầu hóa*, Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội
5. Phạm Vũ Dũng (1999), *Nhận diện mấy vấn đề văn hóa*, Viện văn hóa và Nxb. Văn hóa - thông tin, Hà Nội
6. Nguyệt Hạ (2000), *Phong tục hôn lễ tang lễ tế lễ Việt Nam*, Nxb. Đà Nẵng, Đà Nẵng
7. Hoàng Ngọc Hiến (2009), *Francois Jullien và nghiên cứu so sánh văn hóa Đông - Tây*, Nxb. Lao động, Trung tâm văn hóa ngôn ngữ Đông Tây
8. Lê Như Hoa (2002), *Văn hóa ứng xử các dân tộc Việt Nam*, Nxb. Văn hóa thông tin, Hà Nội
9. *Hỏi đáp văn hóa trong gia đình Việt Nam*(2009), Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội
10. Hùng, Văn hóa ứng xử và bí quyết trẻ lâu, sống lâu.....
11. Vũ Thị Thu Hương (2007), *Ca dao Việt Nam và những lời bình*, Nxb. Văn hóa - thông tin, Hà Nội
12. Phạm Khang (2002), *Nghiên cứu văn hóa truyền thống phương Đông khảo luận về tình yêu và hôn nhân*, Nxb. Thanh Hóa, Thanh Hóa
13. Từ Thị Loan (2007), *Văn hóa học những phương pháp nghiên cứu*, Nxb. Viện VH - thông tin, Hà Nội
14. Từ Thị Loan, *Mấy vấn đề về văn hóa thanh niên trong Viện văn hóa - thông tin tuyển tập các công trình nghiên cứu* (2006), Nxb. Viện Văn hóa thông tin, Hà Nội

15. Đỗ Long (2008), *Tâm lý học với văn hóa ứng xử*, Nxb. Văn hóa - thông tin và Viện Văn hóa, Hà Nội
16. Đoàn Xuân Mượu (2012), *Hạnh phúc hôn nhân thời mở cửa*, Nxb. Phụ nữ, Hà Nội
17. Nhiều tác giả dịch (2006), *Báo cáo phát triển thế giới 2007 phát triển và thế hệ kế cận*, Nxb. Văn hóa thông tin, Hà Nội
18. Lê Văn Quán (2007), *Nguồn văn hóa truyền thống Việt Nam*, Nxb. Lao động, Hà Nội
19. Bùi Hoài Sơn (2008), *phương tiện truyền thông mới và những thay đổi văn hóa xã hội ở Việt Nam*, Nxb. Khoa học xã hội, Công ty Mỹ thuật Trung ương
20. Tạp chí Xã hội học số 2 (2010), Viện Xã hội học - Viện khoa học xã hội Việt Nam
21. Trần Ngọc Thêm (2008), *Cơ sở văn hóa Việt Nam*, Nxb. Giáo dục, T.P Hồ Chí Minh
22. Nguyễn Văn Toàn, Viên Tài, Hà Tấn Phát (2007), *Tục cưới hỏi và ma chay của người Việt Nam*, Nxb. Lao động, Hà Nội
23. Nguyễn Thanh Tuấn (2006), *Biến đổi văn hóa đô thị Việt Nam hiện nay*, Nxb. Văn hóa - thông tin và Viện Văn hóa, Hà Nội
24. Nguyễn Thanh Tuấn (2008), *Văn hóa ứng xử Việt Nam hiện nay*, Nxb. Từ điển bách khoa và Viện văn hóa, Hà Nội
25. Phạm Thái Việt, Đào Ngọc Tuấn (2004), *Đại cương về văn hóa Việt Nam*, Nxb. Văn hóa - thông tin, Hà Nội
26. Trần Quốc Vượng (2008), *Cơ sở văn hóa Việt Nam*, Nxb. Giáo dục, Hà Nội
27. Tham khảo một số trang mạng